

Załącznik
do Uchwały Nr V/29/2011
Rady Gminy Komarówka Podlaska
z dnia 31 marca 2011 r.

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE KOMARÓWKA PODLASKA

Komarówka Podlaska marzec 2011 r.

WSTĘP

Przemoc w rodzinie, zwana też przemocą domową, to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciwko członkom rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody.

Przemoc domowa jest często problemem ukrytym, któremu towarzyszą inne dysfunkcje w rodzinie. Skutki przemocy u dorosłych ofiar oraz dzieci są wielowymiarowe, często na całe życie; począwszy od charakteryzującego ofiary zespołu stresu pourazowego (PTSD), poprzez choroby psychosomatyczne i psychiczne, nerwice lękowo-depresyjne, po różnego rodzaju zaburzenia zachowania, w tym szczególnie niebezpieczne dla otoczenia zachowania agresywne, a także uzależnienia.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, jest poważnym zaburzeniem funkcjonowania rodziny, prowadzącym do naruszeń norm moralnych i prawnych. Może nieść ze sobą tragiczne skutki psychospołeczne, w skrajnych przypadkach prowadzi do poważnych okaleczeń, a nawet zabójstw.

Ustawa z dnia 25 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy (Dz.U. z 2005 r.Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób przemocą dotkniętych.

Ofiarami przemocy domowej są najczęściej osoby słabsze w rodzinie; kobiety, dzieci, osoby chore, niedołążne i niepełnosprawne.

Specjaliści wyróżniają pięć podstawowych form przemocy w rodzinie:

- ❖ fizyczna – najbardziej widoczna i najtrudniejsza do ukrycia, od szturchania, popychania, ciągnięcia za włosy, uszy, aż po zachowania powodujące ostre urazy fizyczne wymagające hospitalizacji. To właśnie jej drastyczne przykłady są pokazywane przez media.
- ❖ psychiczna – najtrudniejsza do udowodnienia, często zaczyna się niepostrzeżenie, od ignorowania czyichś potrzeb, krytykowania poglądów, zazdrości, ograniczania kontaktów z bliskimi, po oskarżanie, poniżanie, wyśmiewanie, upokarzanie, szantażowanie i groźby;
- ❖ materialna – uniemożliwianie podjęcia pracy, dostępu do wspólnych środków finansowych i dóbr materialnych, odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczenie własności, niełożenie na utrzymanie rodziny;
- ❖ seksualna – przedmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspakajania własnych potrzeb seksualnych, zmuszanie do nieakceptowanych przez partnera praktyk i zachowań seksualnych (od sytuacji zmuszania do oglądania pornografii po gwałt);
- ❖ zaniedbanie – najczęściej stosowane wobec dzieci, a objawiające się niezaspokajaniem ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych. O zaniedbaniu mówimy w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, problemami, a także zdrowiem i higieną.

Poszczególne formy przemocy najczęściej występują w połączeniu z innymi. Osoby, które są krzywdzone fizycznie czy wykorzystywane seksualnie, czują się jednocześnie upokorzone, upodlane, odarte z godności. Przemoc w rodzinie jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną, art.207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy domowej wymaga współpracy i współdziałania placówek zajmujących się pomocą rodzinie i dziecku oraz służb odpowiedzialnych za nasze bezpieczeństwo. Współpraca dotyczyć powinna wszystkich aspektów problemu, poczynając od jego diagnozy, poprzez odpowiednie interwencje, a następnie łagodzenie i terapię urazowych skutków domowego znęcania.

Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga podjęcia działań zawartych w niniejszym programie. Program Przeciwdziałania Przemocy Gminy Komarówka Podlaska ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2011-2015. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

I. Analiza problemów społecznych na terenie gminy Komarówka Podlaska

Gmina Komarówka Podlaska jest położona w północno wschodniej części województwa lubelskiego. W skład gminy wchodzi 13 sołectw: Brzeziny, Brzozowy Kąt, Derewiczna, Kolembrody, Komarówka Podlaska, Przegaliny Duże, Przegaliny Małe, Walinna, Wiski, Wólka Komarowska, Żelizna, Żulinki. Z danych ewidencji ludności (stan na 31.12.2010r.) wynika, że w gminie Komarówka Podlaska zamieszkuje 4 865 mieszkańców.

Opracowanie programu przeciwdziałania przemocy wymaga wnikliwej diagnozy tego zjawiska.

Z komunikatu badań Centrum Badania Opinii Społecznej(CBOS) z 2009 roku wynika iż:

- ogółem 23% dorosłych Polaków padło ofiarą przemocy,
- 26% zna przynajmniej jedną kobietę, która padła ofiarą przemocy ze strony swojego partnera,
- 10% dorosłych doświadcza przemocy od swojego partnera w formie: wyzwisk, krzyków, poniżania, wyśmiewania, gróźb, szantażu,
- 68% dorosłych przyznaje, że w ich domach zdarzają się różnego rodzaju konflikty, sprzeczki, awantury,
- 19% rodziców przyznaje, że czasem bije lub biła dziecko.

Diagnozę zjawiska przemocy w gminie Komarówka Podlaska sporządzono na podstawie otrzymanych informacji z:

- Komendy Powiatowej Policji w Radzynie Podlaskim,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komarówce Podlaskiej,
- szkół z terenu gminy Komarówka Podlaska.

Tabela nr 1. Dane z Komendy Powiatowej Policji w Radzynie Podlaskim

LATA	POSTĘPOWANIA SPRAWDZAJĄCE ZAKOŃCZONE POSTANOWIENIEM ODMOWIE DOCHODZENIA	POSTĘPOWANIA PRZYGOTOWAWCZE ZAKOŃCZONE OSKARŻENIA	AKTEM	POSTĘPOWANIA PRZYGOTOWAWCZE UMORZONE Z POWODU BRAKU ZNAMION PRZESTĘPSTWA
2008	4	1		3
2009	3	2		3
2010	3	3		1

Z analizy danych z Komendy Powiatowej Policji w Radzynie Podlaskim wynika, iż w latach 2008-2010 wszczęto 23 postępowań prowadzonych w kierunku przestępstwa z art. 207 kodeksu karnego na terenie gminy Komarówka Podlaska, z czego:

- 6 zakończone zostały sporządzeniem aktu oskarżenia,
- 10 zakończyło się postanowieniem o odmowie wszczęcia dochodzenia,
- 7 zostało umorzono z powodu braku znamion przestępstwa.

Komenda Powiatowa Policji w Radzynie Podlaskim w wymienionym czasookresie tj. 2008 – 2010 przeprowadziła w: 2008 - 4, 2009 -3, 2010 - 2 rodzinach interwencji domowych w związku z procedurą „Niebieskiej Karty”.

Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach procedury „Niebieska Karta” obejmuje opieką 6 rodzin (stan na dzień 31-12-2010r. Ilość interwencji w kolejnych latach przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 2. Ilość interwencji w ramach procedury „Niebieska Karta” latach 2007-2009 w GOPS

L.P.	NIEBIESKIE KARTY
2008	2
2009	1
2010	4

Źródło: opracowania własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komarówce Podlaskiej

Z doświadczenia zawodowego pracowników socjalnych wynika, iż większości zjawisk przemocy w rodzinach towarzyszy nadużywanie alkoholu przez członków rodzin. Podobne wnioski wynikają z analizy dokumentacji Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ponadto w wielu przypadkach dostrzega się sytuacje, gdzie problem przemocy nie jest zgłaszany, a rodziny dotknięte przemocą niechętnie wyrażają zgodę na rozpoczęcie procedury „Niebieskiej Karty”.

Tabela Nr 3. Liczba beneficjentów korzystających z porad w punkcie konsultacyjnym przy Stowarzyszeniu "Nadzieja i Przyszłość" w Komarówce Podlaskiej

I.p.	Liczba beneficjentów korzystających z porad w punkcie konsultacyjnym
2008	17
2009	25
2010	50

Źródło: opracowania własne na podstawie danych ze Stowarzyszenia "Nadzieja i Przyszłość" w Komarówce Podlaskiej

Z informacji uzyskanych ze szkół wynika, iż diagnozowanie zjawiska przemocy odbywa się na bieżąco w ciągu całego roku szkolnego. Przemoc wśród uczniów odnotowano sporadycznie, a przejawiała się ona najczęściej w formie werbalnej: wulgaryzmy, wyśmiewanie. Rzadziej zdarzały się zjawiska przemocy fizycznej.

Nie jest łatwo badać zjawisko przemocy w rodzinie, a wyniki badań mogą nie do końca odpowiadać rzeczywistości. Istnieją mechanizmy psychologiczne sprawiające, że ofiary racjonalizują sobie takie przeżycia, usprawiedliwiają sprawców, obwiniają siebie. Jednocześnie presja społeczna może stanowić barierę przed ujawnieniem przemocy osobom obcym. Szczególne znaczenie w polskiej kulturze przypisuje się rodzinie, może utrudniać rozpoznanie problemów w niej występujących.

Trzeba jednak pamiętać, że być może pewne grupy w ogóle przemilczają te kwestie. Można, więc przyjąć, że w rzeczywistości skala przemocy w gminie jest większa, niż to wynika z diagnozy.

Obecnie podejmowane na terenie gminy działania są niewystarczające aby domowej przemocy skutecznie przeciwdziałać, zarówno w zakresie rozpoznawania, zapobiegania, jak i efektywnego radzenia sobie z nią i jej skutkami.

II. Cele główne programu

- 1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Komarówka Podlaska.**
- 2. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc.**
- 3. Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.**

III. Założenia programu

Realizacja celów Programu zakłada:

1. Uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy przemocy w rodzinie.
2. Promowanie modelu rodziny wolnej od przemocy.
3. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie.
4. Działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

IV. Program realizowany będzie w oparciu o następujące przepisy.

1. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy.
2. ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180,poz.1493 ze zmianami),
3. ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002r. Nr 147,poz. 1231 z późn.zm.),
4. ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz.1362 ze zmianami).

V. Analiza SWOT

Analiza SWOT dotyczy sytuacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w jakiej obecnie znajduje się gmina. Pozwoli ona na sformułowanie koncepcji stworzenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1. Zasoby instytucjonalne gminy:

- ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- ✓ Stowarzyszenie " Nadzieja i Przyszłość"
- ✓ Placówki oświatowe,
- ✓ Placówki ochrony zdrowia,
- ✓ Sołtysi i rady sołeckie,
- ✓ Instytucje kościelne.

2. Mocne strony

- ✓ Dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra pomocy społecznej,
- ✓ Znajomość problemu i umiejętność wykorzystywania wiedzy teoretycznej w praktyce,
- ✓ Dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi i służbami,
- ✓ Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,

3. Słabe strony

- ✓ Niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy,
- ✓ Brak specjalistycznej placówki pomagającej ofiarom przemocy,
- ✓ Brak wypracowanych systemów wspomaganie działań profilaktycznych,
- ✓ Brak spójnego systemu współpracy między podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą.

4. Zagrożenia

- ✓ Słaba kondycja ekonomiczna rodzin,
- ✓ Stereotypy na temat przemocy domowej
- ✓ Negatywne wzorce zachowań społecznych,
- ✓ Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin,
- ✓ Problemy alkoholowe członków rodzin.

VI. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu.

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- otwartość i chęć współpracy specjalistów,

- silne więzi rodzinne,
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VII. Zagrożenia w realizacji programu:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- brak współpracy rodziny w zakresie przezwycięzania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- ubóstwo,
- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

VIII Realizacja celów Programu:

Cele te będą realizowane poprzez poniższe działania.

Lp	CEL	DZIAŁANIA	PODMIOT REALIZUJĄCY
1	<p>Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Komarówka Podlaska.</p>	<p>1. Określenie w drodze uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania.</p> <p>2. Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego i zawarcie stosownych porozumień pomiędzy instytucjami. Zespół składał się będzie z grupy specjalistów reprezentujących instytucje wchodzące w skład lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy tj:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - Komisariat Policji, - placówki oświatowe, - placówki ochrony zdrowia, - inne instytucje. <p>3. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, • inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, • opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach, • umieszczenie informacji na stronach internetowych urzędu gminy i gminnego ośrodka pomocy, • inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, • przygotowywanie materiałów informacyjnych. <p>4. Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizowanie programów edukacyjnych w środowisku lokalnym, • monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy, • rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, • rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności, • dostarczenie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie, • rozpowszechnianie telefonów zaufania „Niebieska Linia” ,”Pomarańczowa Linia”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wójt Gminy Komarówka Podlaska • Ośrodek pomocy społecznej • Gminny zespół interdyscyplinarny • Gminny zespół interdyscyplinarny • Ośrodek pomocy społecznej • Komisariat Policji • Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych • Placówki oświatowo-wychowawcze • Świetlica środowiskowa

2	Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc.	<p>1. Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie</p> <ul style="list-style-type: none"> • zbieranie i aktualizowanie informacji na temat rozmiarów i form przemocy, • badania ankietowe, • opracowywanie raportów i sprawozdań na temat przemocy, • Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, • organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, • współpraca z instytucjami prowadzącymi hostele, domy samotnej matki, • określenie sposobu rozwiązania problemów związanych z przemocą, dotyczących indywidualnych środowisk, • tworzenie warunków dla rozwoju grupy samopomocowej dla ofiar przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gminny zespół interdyscyplinarny • Ośrodek pomocy społecznej • Powiatowa Komenda Policji w Radzynie Podlaskim • Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych • Placówki oświatowo-wychowawcze
3.	Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie	<p>1. Zapewnienie pomocy rodzinom, w których występuje przemoc poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izolowanie sprawców od ofiar przemocy, • kierowanie ofiar przemocy do prawnika i psychologa działającego w Punkcie Konsultacyjnym przy Stowarzyszeniu "Nadzieja i Przyszłość" , • praca socjalna z osobami doświadczającymi przemocy, • podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieska Karta”, • kierowanie wniosków do sądu o obowiązku leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gminny zespół interdyscyplinarny • Ośrodek pomocy społecznej • Komisariat Policji • Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

IX Monitorowanie

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdanie z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego. Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego do 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

X. Finansowanie programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu gminy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.